

Mysl, společnost a tradice: Zpráva z konference Společnosti pro biblickou literaturu

22.–26. července 2012, Amsterdam

Vojtěch Kaše, FF MU, Ústav religionistiky

Pro studenta náboženství, který pokládá za důležité současné studium *mysli*, může být docela zajímavé, že ve *společnosti* biblistů existuje již několikaletá *tradice* využívající poznatky tohoto studia. Tzv. *dávné mysli* raných křesťanů jsou totiž tématem pravidelných setkání v rámci konferencí *Společnosti pro biblickou literaturu* v panelu s názvem „Mind, Society, and Tradition“. Nebylo tomu jinak ani v tomto roce v Amsterdamu.

Představu o celkové povaze této konference může pomoci navodit připomenutí nedělní úvodní recepce. Ta proběhla v reprezentativním sále hotelu NH Grand Krasnapolsky v samotném srdci Amsterdamu, kde se tísnilo patrně přes pět set účastníků. Masová anonymita umožnila bez podezření okusit všech nabízených pochutin i libovolný počet skleniček vína, které ne a ne dojít. Od pondělního rána byla již monstróznost celé akce upozaděna, neboť započal vlastní program, během něhož si účastníci mohli každé dopoledne i odpoledne vybrat jeden z 26 paralelních panelů. V první den konference mě nejvíce zaujal příspěvek s názvem „Singing Songs to Prevent Drunkenness in the Christian Gathering: Hints from the Graeco-Roman World and the New Testament“, který rozproudil diskuzi o chuti a alkoholičnosti vína v řecko-římském světě a otevřel zajímavou perspektivu pro studium raně křesťanského rituálního stolování.

Jelikož pochopitelně nebylo možné účastnit se více panelů současně, zůstane má zpráva velice parciální a soustředím se zde pouze na výše zmíněný panel „Mind, Society, and Tradition“, který zabral hned tři sekce a který byl hlavní motivací mé účasti.

Tento panel, organizovaný známými propagátory kognitivní vědy o náboženství v bádání o raném křesťanství Ristem Urem a Istvánem Czacheszem, započal v úterý dopoledne. Bylo velice potěšující být od prvního potřesení rukou doslova uvítán do rodiny a slyšet samou chválu na svou domovskou univerzitu. Avšak program této úvodní sekce byl spíše rozčarováním, neb v něm zazněly dva podezřele theologizující příspěvky o náboženském vzdělávání. S druhou sekcí tohoto panelu už tomu bylo zcela jinak.

Otevřel ji Risto Uro s příspěvkem, v němž zvažoval potenciál tří teoretických sociálně-vědných a kognitivně-vědných přístupů při studiu raného křesťanství. Konkrétně se jednalo o (1) biokulturní teorii Armina W. Geertze, (2) koevoluční teorii Roberta Boyda a Petera J. Richersona a (3) studium společenské paměti na kognitivním základě Pascal Boyera a James W. Wertscha. Následující příspěvek Tamase Bira pak usiloval o prohloubení Lawsonovy a McCauleyho

teorie rituální kompetence tak, aby jejím prostřednictvím bylo možné uchopit také tradiční židovské modlitby a požehnání *berachot*, které autoři teorie nepokládají za náboženské rituály v pravém slova smyslu. Biro však s využitím poznatků obecné jazykovědy poukázal na problematičnost některých východisek této teorie.

Velkou pozornost vzbudil také příspěvek otevírající závěrečnou třetí sekci od Istvána Czachesze, který usiloval o rozšíření teorie duální dědičnosti. Zvláště v případě tohoto příspěvku bylo zajímavé sledovat překvapené pohledy některých účastníků, kteří podle všeho nebyli obeznámeni s východisky kognitivní vědy o náboženství, a to zejména tehdy, když Czachesz v drobném exkurzu nastiňoval historický proces domestikace psa a následně přibližoval některé základní poznatky o neurologické lokalizaci kognitivních procesů v lidském mozku. Program celého panelu jsem uzavíral se svým příspěvkem já, a to se značnými obavami způsobenými přítomností jednoho z největších znalců pramenné základny, na níž můj příspěvek stál. Následná výměna kontaktů však veškeré obavy rychle zahнала.

Po ukončení tohoto programu jsme se s účastníky panelu odebrali na společnou neformální večeři. Konferenci bych však nepovažoval za uzavřenou, kdybychom se ještě v užším rodinném kruhu kognitivních biblistů nevypravili na vytoužené pivo. Tím pro mě konference skončila a mohl jsem se začít těšit na rozvíjení navázaných kontaktů v budoucnosti.